

Olexandra Listopad

Practice of creating communication policies of the university library

The article deals with the process of writing the communication policy of the higher educational institution library. Communication policy is a document that regulates the library's interaction with users through various information channels. The article takes into account the researches of Ukrainian librarians in the field of PR and marketing with usage of modern technologies, which include recommendations for attracting readers through sites and blogs. A list of preparatory steps for the creation of communication policy, as well as the peculiarities of choosing the communication channels, are given, with emphasize on the spread in the XXIst century of social networks and communication online. Attention is paid to the experience of foreign University of Chicago and Fairleigh Dickinson University, which formulated general rules for the departments of these universities and their representatives on the use of social networks. The article underlines the dependence of the library's communication on the communication style and strategy of the university to which the library refers, gives examples of the mission, values and strategy of the National University of Kyiv-Mohyla Academy (NaUKMA). The experience of interacting with the users of the NaUKMA Academic Library, including statistics on the age structure of participants of Facebook and Instagram networks, is shown, as well as the dependence of the selected communication channels on the subscribed audience. On the basis of statistic data and tasks that the university library is facing, the formation of the library's own messages to the readers is described. Because of the document under consideration allows the conditions under which it will need correction (in case of change of statistical data, reactions of the audience and changes in the strategy of the library and university), there is a mechanism for introducing changes to the communication policies after their approval. The issues and situations, resolutions of which were carried out according to the standard procedure due to the adopted of communication policies at the NaUKMA Academic Library, are listed.

The article describes the algorithm for writing communication policies of the higher educational institution library on the example of NaUKMA Academic Library.

Keywords: university library, communication, social media, communication policy, Kyiv-Mohyla Academy Scientific Library

References

1. Aslanov T. (2017). *PR-teksty: kak zacepit chitatelya*. Sankt-Peterburg: Piter.
2. Barabash S. I. (2013). *Zv'yazki z gromadskisty u sistemi socialno-komunikacijnoyi diyalnosti biblioteki vishogo navchalnogo zakladu*. PhD. Kiyiv. nac. un-t kulturi i mistec. Available at: <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/9709>.
3. Komunikacijni politiki Naukovoyi biblioteki NaUKMA.
4. Kulik Y. V. (2015). Chinniki efektyvnoho vikorystannya informacijno-komunikacijnih tehnologij u praktici bibliotechno-informacijnogo obslugovuvannya yunactva. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informologiya*, 1, pp. 101—108. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2015_1_15.
5. *Misiya i viziya NaUKMA. Cinnosti NaUKMA*. Available at: <http://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/pryznachennia-ta-misiia>.
6. Nazarovec M. (2013). PR bibliotek vishih navchalnih zakladiv u merezhi internet. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 12, pp. XXI—22. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2013_12_5.
7. Chorna T. V. (2019). *Strategiya rozvitku Naukovoyi biblioteki NaUKMA 2018—2023*. Available at: <https://www.slideshare.net/naukmalibrary/20182023>.
8. Yaroshenko T. O. (2013). *Tehnologiji Veb 2.0 dlya bibliotek i koristuvachiv: novi mozhlivosti rozvitku bibliotechnogo seredovisha*. Kyiv: Sammit-Kniga. Available at: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/2820>.
9. Social Media Policy, (2019). *Fairleigh Dickinson University*. Available at: <https://view2.fdu.edu/university-offices/communications/public-relations-media-relations/social-media-policy/>.
10. Forms, Policies & Guides. Social Media, (2019). *University of Chicago*. Available at: <https://humanresources.uchicago.edu/fpg/policies/1000/p1008.shtml>.

Надійшла до редакції 8 серпня 2019 року

ШКОЛА СИСТЕМАТИЗАТОРА

Марина Ахвердова,

старший науковий співробітник відділу класифікаційних систем
Книжкової палати України,
e-mail: udc@ukrbook.net

Вікторія Солодовнік,

старший науковий співробітник відділу класифікаційних систем
Книжкової палати України,
e-mail: udc@ukrbook.net

Методичні роз'яснення щодо індексування видань класу 6 Прикладні науки. Медицина. Техніка

Клас 6 Прикладні науки. Медицина. Техніка належить до Основної таблиці УДК. У ньому збирають інформацію щодо практичного використання природничих і прикладних наук: у біотехнології — клас 60 Біотехнологія; для охорони здоров'я та життя людей — клас 61 Медицина; у сільському господарстві, промисловості, будівництві, торгівлі, зв'язку, на транспорті — класи 62/69 Технічні науки.

Літературу, тематика якої торкається використання природничих і прикладних наук у мистецтві, групують у класі 7 Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Ігри. Спорт.

Клас 6 є найбільшим із 10 основних класів УДК, що зумовлено різнобічністю його змісту та великою кількістю інформації в межах тематики, яку він охоплює (книг, статей, патентних описів, фірмових каталогів тощо).

Питання зв'язків між природничими та прикладними науками докладно розглянуто в попередній статті щодо класу 5¹.

У класі **60 Біотехнологія** групують видання, що висвітлюють основні принципи, процеси та методи біотехнології, генетичну інженерію, аспекти створення трансгенних організмів, клонування та генетично модифіковані організми (ГМО), наприклад:

- 602.6:599.323.451 *Модифікація миші. Створення трансгенної миші*
606:623.458 *Використання біотехнології в біологічній війні*
604.7:636.2](510) *Клонована велика рогата худоба в Китаї*

Клас **61 Медичні науки** охоплює літературу з анатомії, фізіології та патології людини (а в порівняльному аспекті також і тварин). Тут збирають інформацію щодо профілактики та лікування хвороб (особиста та соціальна гігієна, захист від нещасних випадків, фармакологія, токсикологія тощо). Окремі питання, пов'язані з медициною, віднесено до класів **56, 57, 58** та **59**, а отже під час систематизації медичної літератури слід звертатися до них. Такі випадки зазвичай обумовлюють спеціальними примітками та посиланнями, наприклад:

- 612.6.055 *Природна та штучна селекція*
→ 575.827 *Селекція, відбір. Природна селекція. Штучна селекція*
612.76 *Пересування, рух у просторі. Локомоція. Основи біомеханіки. Кінезіологія*
→ 591.17 *Рух. Локомоція. Фізіологія скелета та органів локомоції*

Основою для класифікації слугує розділ **611 Анатомія**, зокрема **611.1/8 Систематична анатомія. Органи**. Інші розділи, передусім **612.1/8** та **616.1/8**, загалом побудовано за тим самим зразком.

Літературу загального характеру, що містить одночасно дані про норму та патологію, рекомендуємо відносити до **616**. Бажано також дублювати такий матеріал у розділах **611** та **612**, наприклад:

- 616.1+611.1+612.17](07) *Руководство по кардиологии. Под ред. В. Н. Коваленко*

У класі **616 Патологія. Клінічна медицина** використовують як загальні визначники (ЗВ), так і спеціальні визначники (СВ), наприклад:

- 611(038) *Словник анатомічних термінів*
616.6(075.8) *Урологія. Навчальний посібник для студентів медичних навчальних закладів*

Увага! ЗВ -02 (Таблиця 1к) не застосовувати в 616, 617, 618, оскільки до цих класів розроблено СВ 616-02.

Зокрема, у класі **616 Патологія. Клінічна медицина** створено надзвичайно потужний арсенал СВ, який дає змогу будувати індекси будь-якої складності, наприклад:

- 616.711-018.3-002-02:616.69-008.14 *Остеохондроз як причина імпотенції*
Фасетна індексація:
616.711-018.3-002
616-02
616.69-008.14

Слід звернути увагу на СВ **616-02 Етіологія. Наука про причини хвороби** та **616-06 Ускладнення**, адже вони пов'язані. Рекомендуємо індексувати двічі: з використанням -02 та -06, наприклад:

- 616.921.5-06:616.24-002 *Грип, ускладнений запаленням легень (пневмонією)*
616.21-002-02:616.921.5 *Запалення легень (пневмонія) грипозного походження*

Доволі часто постає запитання, який клас використовувати для індексування пробіотиків. На нашу думку, їх потрібно групувати в **613.2 Гігієна харчування**, а саме **613.292**, наприклад:

- 613.292:579.8-026.81(06) *Пробіотики — XXI століття. Біологія. Медицина. Практика. Міжнар. наук.-практ. конф. (2004; Тернопіль)*

До класу **62 Інженерна справа. Техніка загалом** належать видання, що висвітлюють такі теми: випробування матеріалів, загальне машинобудування, ядерна техніка, електротехніка, гірнична справа, військава техніка, будівельна техніка (зокрема, наземне та підземне будівництво, фундаменти, будівництво тунелів, мостів тощо), техніка сухопутного транспорту, шляхи сполучення (у тому числі залізничне будівництво, дорожнє будівництво), гідротехнічне будівництво, санітарна техніка, водопостачання, каналізація, освітлення, світлотехніка, техніка транспортних засобів.

Зв'язок між технікою та природничими науками чітко відображено у зіставленні таких розділів:

621.3 <i>Електрика. Електротехніка</i>	537 <i>Електрика</i>
622 <i>Гірнична справа</i>	55 <i>Геологія</i>
626/627 <i>Гідротехніка та гідротехнічне будівництво</i>	532 <i>Гідромеханіка</i>
66 <i>Хімічна технологія</i>	54 <i>Хімія</i>

Зростання обсягів науково-технічної літератури призвело до того, що клас **62 Техніка** посідає доволі значне місце в УДК із деталізацією завдяки СВ. Зауважимо, що **62-1/9 Спеціальні визначники для позначення техніки загалом** можна використовувати в багатьох класах, де є методичні вказівки щодо їх застосування, наприклад:

- 004.3 *Апаратне забезпечення комп'ютерів*
Деталізувати за допомогою спеціальних визначників 62-1/-9
528.5 *Геодезичні інструменти та прилади*

Прилади, обладнання та процеси деталізувати за допомогою спеціальних визначників 62-1/-9

Проте цих визначників замало для відображення всіх видів машин і приладів за типами, розмірами тощо. Отже, для подальшої деталізації слід використовувати ЗВ мови, форми, місця, часу та ін. (таблиці 1с, 1d, 1е, 1g, 1i, 1h, 1k).

Наприклад, для видань із нанотехнологій є клас **620**, але в ньому потрібно класифікувати тільки загальні роботи, наприклад:

- 620.3 (075.8) *Заячук Д. М. Нанотехнології і наноструктури : навч. посібник / Д. М. Заячук ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". — Львів, 2009. — 580 с.*

Спеціальні технології доцільно класифікувати з відповідною технологією або галуззю з використанням ЗВ властивостей -022.513.2, наприклад:

¹ Вісник Книжкової палати. 2019. № 9. С. 24—25; № 10. С. 41—43.

620.2-022.513.2 Ковтун Г. П. *Наноматеріали: технології та матеріалознавство* / Г. П. Ковтун, А. А. Веревкин ; Харків. фіз.-техн. ін-т. — Харків, 2010. — 73 с.

Також звертаємо увагу на клас **620.9 Економіка енергетики загалом**, в якому можна збирати інформацію щодо енергетики загалом, а також альтернативних джерел енергетики (прикладі комбінування наведено у класі).

Клас **63 Сільське господарство та суміжні науки. Лісове господарство. Землеробство. Тваринництво. Полювання. Мисливство. Рибне господарство** охоплює літературу з усіх галузей сільського та лісового господарства: ведення сільськогосподарських робіт, землеробство, агротехніка, рільництво, садівництво, городництво, тваринництво, продукти землеробства та тваринництва й заходи з їх первинного перероблення.

Видання щодо подальшого перероблення сільськогосподарської продукції: виробництво цукру, жирів, олій, борошномельне та круп'яне, хлібобулочне, консервне, спиртогорілчане виробництво, виноробство та пивоваріння — слід класифікувати у класі **66 Хімічна технологія. Хімічна промисловість і споріднені галузі**.

У **63** класі за допомогою комбінування можна будувати індекси для гібридів, наприклад:

635.621:631.52]:613.26 А. І. *Потопальський та ін. Кавбуз здоров'яга — скарбниця здоров'я, краси і довголіття*

Клас **636.09 Ветеринарні науки** використовують для групування матеріалів щодо хвороб, ворогів та сільськогосподарських шкідників свійських і корисних диких тварин (боротьба та лікування). До цього класу варто відносити й зоотехнічні захисні заходи. Раніше такі видання збирали у класі **619**, який вилучено ще у 2001—2002 рр.

Для літератури з питань ветеринарної медицини доцільно будувати індекси за допомогою класів **616/618**, наприклад:

636.2.09:616-002.5-084 *Профілактика туберкульозу великої рогатої худоби*

Фасетна індексація:

636.09

636.2

616-002.5

616-084

636.2.09:618.19-002-085:615.33 *Лікування маститу*

корів антибіотиками

Фасетна індексація:

636.09

636.2

618.19

616-002

У класі **64 Домоведення. Домашнє господарство. Комунальне господарство. Служба побуту** збирають інформацію щодо домоведення, зокрема приготування їжі, використання предметів домашнього вжитку. До цього класу також належать питання обслуговування в готелях, пансіонатах тощо, процеси прання, чищення одягу та інші роботи, що виконують комунально-побутові підприємства, наприклад:

648.5(0.062) *Викинь мотлох із життя!: мистецтво прибирання, яке змінить вас назавжди / Марі Кондо*

Для видань, присвячених національним кухням, використовують індекс **641.56 Приготування окремих страв. Спеціальні страви. Дієтичне харчування**, наприклад:

641.56(=512.19)(0.062) *Кримськотатарська кухня / Олена Соболева*

Дієтичні страви при захворюванні

641.56-056.2:616.44 *Лечим щитовидку, правильно питаєсь*

(Далі буде)

Надійшла до редакції 19 листопада 2019 року

З АРХІВУ КНИЖКОВОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ

УДК 655.4/.5+002](477.74-25)"1918/1920"(091)

DOI: 10.36273/2076-9555.2019.11(280).36-41

Ольга Устіннікова,

завідувач відділу ретроспективної бібліографії Книжкової палати України,

e-mail: biblio@ukrbook.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5245-0087>

Книги видавництва "Русская культура" у фонді Державного архіву друку

У статті проаналізовано особливості розвитку культурно-мистецького життя та видавничої справи Одеси на тлі складних геополітичних процесів, що відбувалися на території Південного регіону України впродовж 1918—1920 рр.

Простежено етапи створення одеського видавництва "Русская культура", діяльність якого припадає на час перебування міста під владою Добровольчої армії 1918—1920 рр.

За електронними та картковими каталогами виявлено твори друку, випущені видавництвом у той період, що зберігаються у фондах вітчизняних і зарубіжних книгосховищ; проаналізовано програмні засади видавництва та репертуар книжкових видань за тематичною спрямованістю, авторами і особливостями поліграфічного оформлення.

За каталогом Книжкової палати України складено список друкованої продукції, випущеної видавництвом "Русская культура", що зберігається у фонді Державного архіву друку.

Особливу увагу зосереджено на двох рідкісних анонімних виданнях — народних казках "Новый Бова-королевич" та "Новый Конек-горбунок". За картковими та електронними каталогами бібліотечних установ виявлено видання, а саме "Новый Конек-горбунок", наявне лише у фонді Державного архіву друку. За спогадами російського письменника І. Буніна встановлено ім'я автора цих творів — Ілля Маркович Василевський — фейлетоніст, критик, співробітник сатиричних журналів; висвітлено окремі сторінки його біографії, пов'язані з видавничою, літературною та політичною діяльністю.

Ключові слова: видавнича діяльність, одеські видавництва, книжкові видання, літературно-художнє видання, рідкісне видання, книжкова графіка, фонд Державного архіву друку

© Устіннікова О., 2019